

PAŠVALDĪBAS JAUNIEŠU CENTRA IZVEIDES VADLĪNIJAS

Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija (turpmāk – ministrija) ir izstrādājusi pašvaldības jauniešu centra (jaunatnes iniciatīvu centra) (turpmāk – Centrs) izveides vadlīnijas, lai nodrošinātu veidojamo Centra mērķa, uzdevumu un darbības atbilstību valsts jaunatnes politikai.

Centra izveides vadlīnijas ir izstrādātas, balstoties uz labo praksi Latvijā izveidotajos Centros, kā arī uz Eiropas valstu labās prakses piemēriem.

Centra izveides vadlīnijās iekļautas šādas sadaļas:

- I** Centru tīklojuma izveides mērķis un Centra loma jaunatnes politikas īstenošanā
- II** Centra būtiskākie uzdevumi
- III** Telpas, Centra aprīkojums un tā darbalaiks
- IV** Centra mērķauditorija
- V** Finansējums Centra darbībai
- VI** Centra vadītājs un darbinieki
- VII** Centra darbību reglamentējošie dokumenti.

I CENTRU TĪKLOJUMA IZVEIDES MĒRĶIS UN CENTRA LOMA JAUNATNES POLITIKAS ĪSTENOŠANĀ

- 1.1. Jaunatnes politikas mērķis ir uzlabot jauniešu dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, atbalstot darbu ar jaunatni un nodrošinot jauniešiem vieglāku pāreju no bērna uz pieaugušā statusu. Pašvaldības, pildot savas funkcijas, piedalās valsts jaunatnes politikas īstenošanā¹ un pēdējo gadu laikā novērojama tendence, ka pastiprinās pašvaldību veiktais darbs ar jaunatni, kas ir īpaši pielāgots konkrētās pašvaldības jauniešu vajadzībām, analizējot problēmas un izaicinājumus, ar kuriem saskaras jaunieši, vienlaicīgi identificējot tās darbības, kuras nepieciešams veikt, lai uzlabotu jauniešu dzīves kvalitāti un padarītu pašvaldību pēc iespējas draudzīgāku jauniešiem.
- 1.2. Centrs ir viens no pašvaldības darba ar jaunatni īstenošanas instrumentiem un institucionālās sistēmas darbam ar jaunatni sastāvdaļām. Centrs ir īpaši nozīmīgs posms starp „neaktīvo” un „aktīvo” jauniešiem, tā ir vieta, kurā jauniešiem ar dažādām interesēm un dzīves pieredzi ir pieejama draudzīga, atvērta un atbalstoša vide. Centrs jaunatnes jomā sadarbojas ar jaunatnes politikas īstenošanā iesaistītajām personām (tajā skaitā dažādām pašvaldību institūcijām, jaunatnes organizācijām, kā arī ar valsts pārvaldes iestādēm).
- 1.3. **Centru tīklojuma izveides mērķis** ir ar neformālās izglītības metodēm veicināt atbalstu jauniešu iniciatīvām, nodrošinot uz jauniešiem orientētu plānotu praktisku pasākumu kopuma organizēšanu un piedāvājot iespējas izmantot brīvo laiku lietderīgi jauniešu pilnvērtīgai izaugsmei.

¹ Jaunatnes likuma 5.panta pirmā daļa

II CENTRA BŪTISKĀKIE UZDEVUMI

Veidojot Centru, jāparedz, ka tā būtiskākie **uzdevumi** ir šādi:

- 2.1. nodrošināt jauniešiem lietderīga brīvā laika izmantošanas iespējas;
- 2.2. sekmēt jauniešiem zināšanu un prasmju apgūšanu ārpus formālās un interešu izglītības, īstenojot dažādus neformālās izglītības pasākumus, projektus un programmas;
- 2.3. radīt labvēlīgus apstākļus jauniešu intelektuālai un radošai attīstībai;
- 2.4. nodrošināt nepieciešamo atbalstu jauniešu iniciatīvām;
- 2.5. sekmēt jauniešu līdzdalību jaunatnes organizācijās, jauniešu iniciatīvu grupās un brīvprātīgajā darbā;
- 2.6. nodrošināt piekļuvi jauniešu vajadzībām un interesēm atbilstošai informācijai;
- 2.7. sekmēt sociālā riska grupu jauniešu iekļaušanu vienaudžu vidū Centra darbībā;
- 2.8. sekmēt starpkultūru dialogu jauniešu mērķauditorijā;
- 2.9. organizēt jauniešu individuālās un grupu konsultācijas par jauniešiem aktuālām tēmām;
- 2.10. veicināt sadarbību starp Centru un darbā ar jaunatni iesaistītajām personām vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā mērogā, informēt sabiedrību par Centra darbību;
- 2.11. sekmēt pašvaldības jauniešu iesaistīšanos vietējā, reģionālā, valsts un starptautiskā mēroga pasākumos, projektos un programmās jaunatnes jomā.

III TELPAS, CENTRA APRĪKOJUMS un TĀ DARBA LAIKS

Centra telpas:

- 3.1. Centrs pēc iespējas atrodas tuvāk pašvaldības administratīvajam centram, bet ārpus izglītības iestādēm.
- 3.2. Centru ierīko telpās, kuras ir pašvaldības īpašumā vai Centram izmantojamās telpas pašvaldībai ir ilgtermiņa nomā (nostiprinājums Zemesgrāmatā).
- 3.3. Centrā jābūt šādām telpām:
 - 3.3.1. kur jaunieši var organizēt seminārus, lekcijas, nodarbības, neformālās izglītības pasākumus, projektus un jauniešu iniciētus pasākumus;
 - 3.3.2. kas paredzēta informācijas iegūšanai (informatīvi materiāli, datori ar interneta pieslēgumu, atbilstoša biroja tehnika, uzziņu literatūra);
 - 3.3.3. kur jaunieši var izmantot savu brīvo laiku, piemēram, spēlējot galda spēles, klausoties mūziku un audio materiālus, skatoties video, lasot grāmatas, u.c.;
 - 3.3.4. jaunatnes organizāciju un jauniešu iniciatīvu grupu birojiem (ja jaunatnes organizācija vai jauniešu iniciatīvu grupa izsaka šādu priekšlikumu);
 - 3.3.5. konsultāciju sniegšanai jauniešiem (tajā skaitā neformālā izglītība, reproduktīvā veselība, veselīgs dzīves veids, brīvprātīgais darbs, savstarpējo attiecību veidošana, rīcība krīzes situācijās u.c.).
- 3.4. Centrs ir pieejams jauniešiem invalīdiem (jauniešiem ar kustības un mobilitātes traucējumiem, jauniešiem ar redzes traucējumiem).
- 3.5. Centra telpas un aprīkojums ir apdrošināts (noslēgts attiecīgs apdrošināšanas līgums).
- 3.6. Ieteicamas telpas jauniešu izmitināšanai (nakšņošanai) Centrā pasākumu vai projektu īstenošanas laikā, nodrošinot attiecīgas sanitāri higiēniskās prasības (duša, tualete, virtuve).

- 3.7. Ieteicama piemērota vide aktīvās atpūtas iespējām blakus Centram (sporta laukums, basketbola grozs u.c.).
- 3.8. Pēc Centra izveides pie Centra ieejas nepieciešams izvietot informatīvu plāksnīti ar Centra nosaukumu, darba laiku un informāciju, ka Centrs ir izveidots ar ministrijas atbalstu.

Aprīkojums Centrā:

- 3.9. Centrā atrodas attiecīgs aprīkojums, kas atbilst jauniešu vajadzībām un interesēm un sekmē lietderīgu brīvā laika izmantošanu Centrā (piemēram, informatīvi materiāli, uzzīņu literatūra, datori ar interneta pieslēgumu, atbilstoša biroja tehnika, galda spēles, sporta inventārs u.c.).
- 3.10. Centram paredzētais aprīkojums atrodas Centra telpās.
- 3.11. Visi datori Centrā ir aprīkoti ar speciālajiem filtriem, kas nodrošina aizsardzību pret informāciju, kas jauniešiem ir nevēlama un kaitīga.

***Bezmaksas interneta filtri** ir pieejami šādās interneta tīmekļa vietnēs kur tos var gan lejupielādēt, gan uzstādīt bezmaksas:*

- http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Content_Control_Software;
- <http://www1.k9webprotection.com/>,

Melnais saraksts ir saraksts ar tām tīmekļa vietnēm, par kurām zināms, ka to saturs ir nevēlams. Filtrs salīdzina vietnes adresi ar melno sarakstu un, ja tiek atrasta sakritība, lietotājam tiek liegta pieeja vietnei.

Baltais saraksts ir melnā pretstats. Tas satur sarakstu ar tām tīmekļa vietnēm, par kurām zināms, ka to saturs nav nevēlams. Filtrs liegs pieeju jebkurai tīmekļa vietnei, kas nav uzskaitīta baltajā sarakstā.

Satura filtri pārmeklē tīmekļa vietni, pirms tā tiek parādīta. Tie meklē nevēlamus atslēgas vārdus, frāzes un/vai vietnes ar procentuāli lielu miesas krāsas attēlu skaitu, ja vietnes saturs neatbilst filtrā noteiktajam pieņemamajam līmenim, lietotājam tiek liegta pieeja vietnei.

Centra darba laiks:

- 3.12. Centra darbībā nodrošināts elastīgs darba laiks, lai tas būtu pielāgots atbilstoši jauniešu interesēm (piemēram, no plkst. 12:00 līdz 20:00, lai nodrošinātu iespēju jauniešiem pavadīt lietderīgi savu brīvo laiku pēc izglītības iestādes apmeklējuma, kā arī ieteicams nodrošināt Centra darbību brīvdienās un skolēnu brīvlaikos).

IV CENTRA MĒRĶAUDITORIJA

- 4.1. Pašvaldība nodrošina, ka vismaz divas trešdaļas Centra apmeklētāju būs jaunieši vecumā no 13-25 gadiem.
- 4.2. Jauniešiem Centra pakalpojumi un apmeklēšana ir jānodrošina bez maksas. Citiem apmeklētājiem var paredzēt maksas pakalpojumus saskaņā ar pašvaldībā noteikto kārtību.
- 4.3. Centrā saskaņā ar Centra iekšējās kārtības noteikumiem pēc noteiktas kārtības tiek veikta apmeklētāju uzskaitē (elektronisks vai cits reģistrs).
- 4.4. Centra darbībā tiek iesaistīti jaunieši ar mazākām iespējām.

V FINANSĒJUMS CENTRA DARBĪBAI

- 5.1. Centra finansējuma pamatavots ir pašvaldības budžeta līdzekļi. Centra finansējuma avoti var būt arī līdzekļi, kas iegūti no dažādu projektu finansējuma.

- 5.2. Pašvaldība nodrošina Centra darbību **piecus gadus** pēc projekta īstenošanas termiņa beigām. Pašvaldība nodrošina, ka tās budžetā katru gadu tiek paredzēti līdzekļi Centra darbībai (tajā skaitā Centra vadītāja un darbinieku atalgojums, telpu uzturēšana, finansējums Centra aktivitātēm saskaņā ar darbības (aktivitāšu plānu).

VI CENTRA VADĪTĀJS UN DARBINIEKI

- 6.1. Centram ir jābūt tādas personas(u) uzraudzībā, kura(s) būtu autoritāte jauniešiem un spētu organizēt Centra darbu atbilstoši Centra darbības stratēģijai, mērķiem un uzdevumiem.
- 6.2. Pašvaldība nodibina darba tiesiskās attiecības ar Centra vadītāju un darbiniekiem (ja paredzēts, ka Centrā strādā vairākas personas).
- 6.3. Centra vadītāju (un darbiniekus pēc izvēles) pašvaldība **pieņem darbā kā jaunatnes lietu speciālistu** (amata nosaukums), kuram saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 1047 „Jaunatnes lietu speciālistu apmācības kārtība” divu gadu laikā no dienas, kad viņš stājies amatā vai pieņemts darbā, jāapgūst jaunatnes lietu speciālista apmācības programma
- 6.4. Centra vadītāja **pienākumi:**
- 6.4.1. organizēt Centra darbību;
 - 6.4.2. nodrošināt Centra darbību reglamentējošo dokumentu izpildi.
 - 6.4.3. sniegt informāciju ministrijai par Centra darbību;
 - 6.4.4. apmeklēt jaunatnes lietu speciālistiem paredzētos seminārus un apmācības;
 - 6.4.5. nodrošināt tiesību aktu ievērošanu Centra darbībā;
 - 6.4.6. noteikt katra Centra darbinieka pienākumus un tiesības;
 - 6.4.7. vadīt Centra saimniecisko darbību;
 - 6.4.8. nodrošināt Centra iekšējo kārtības noteikumu ievērošanu;
 - 6.4.9. personīgi atbildēt par darba drošības noteikumu ievērošanu Centrā.
- 6.5. Centra vadītāja **tiesības:**
- 6.5.1. bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt Centru;
 - 6.5.2. deleģēt Centra darbiniekiem konkrētus pienākumus;
 - 6.5.3. savu pilnvaru ietvaros lemt par Centra intelektuālo, finanšu un materiālo līdzekļu racionālu izlietošanu;
 - 6.5.4. pieprasīt un saņemt informāciju, konsultācijas un palīdzību no pašvaldības, kā arī ministrijas par tā kompetencē esošajiem jautājumiem.
- 6.6. Pašvaldība sadarbībā ar ministriju nodrošina Centra vadītāja un darbinieku apmācības, lai veicinātu Centra efektīvu darbību. Apmācību mērķis ir nodrošināt Centra vadītāja un darbinieku spēju organizēt Centra darbību atbilstoši valsts jaunatnes politikas prioritātēm un principiem, kā arī Centru izveides mērķiem un uzdevumiem.

VII CENTRA DARBĪBU REGLAMENTĒJOŠIE DOKUMENTI

- 7.1. Lai izveidotu Centru, pašvaldībai ir jāapzina esošā situācija un jāveic situācijas analīze. Centra izveide tiek uzsākta ar **Centra darbības stratēģijas izstrādi**, kurā iekļauj šādu informāciju:

Nr.	Sadaļas nosaukums	Sadaļas saturs
-----	-------------------	----------------

7.1.1.	Situācijas raksturojums pašvaldībā	Situācijas raksturojums pašvaldībā jaunatnes jomā, kurā ir identificētas nozīmīgākās problēmas, kuras pašvaldība vēlas atrisināt ar Centra izveidi (situāciju raksturot ar datiem). Jauniešu (13-25 gadu vecumā) skaits pašvaldībā (oficiālā statistika) un jauniešu skaits pašvaldībā attiecībā pret pārējiem iedzīvotājiem (procentuālais iedalījums). Jauniešu iespējas izmantot brīvo laiku, kā arī informācija par populārākajiem brīvā laika izmantošanas veidiem jauniešu vidū. Jauniešu mērķa grupas raksturojums (sociālais statuss, riska grupas jaunieši, aktīvie jaunieši utt.). Reģistrēto nevalstisko organizāciju skaits, jaunatnes organizāciju² un jauniešu iniciatīvu grupu skaits un īss to aktivitāšu apraksts. Informācija par blakus pašvaldībās esošiem Centriem. Informācija par atbildīgo personu darbu ar jaunatni koordinācijas nodrošināšanai (pašvaldības jaunatnes lietu koordinators, jaunatnes lietu speciālists u.c.).
7.1.2.	Centra mērķis	Definēt Centra mērķi.
7.1.3.	Centra uzdevumi	Definēt uzdevumus (ne vairāk kā 10) Centra mērķa sasniegšanai.
7.1.4.	Centra mērķauditorija	Norādīt konkrētas jauniešu grupas, kas būs Centra apmeklētāji, kā arī jauniešu vecumu, kuriem Centrā būs pieejami pakalpojumi, aktivitātes, pasākumi, projekti, programmas.
7.1.5.	Jauniešu iesaistīšana Centra izveidē un darbībā	Kādus pasākumus pašvaldība īsteno, lai iesaistītu jauniešus gan Centra izveides procesā, gan pašā Centra darbībā.
7.1.6.	Centra darbības attīstības prioritātes	Norādīt darbības attīstības prioritātes (ne vairāk par 5 prioritātēm) un to aprakstu.
7.1.7.	Centra plānotie rezultāti	Norādīt konkrētus plānotos rezultātus un to rezultatīvos rādītājus, pēc kuriem varētu analizēt, vai Centra mērķis un uzdevumi ir īstenoti.
7.1.8.	Centra labās prakses izplatīšana	Norādīt, kā tiks sagatavots Centra darbības pārskats, kā tiks izplatīta Centra labā prakse, informācija par Centrā pieejamām aktivitātēm un pakalpojumiem.

7.2. Katru gadu, balstoties uz Centra darbības stratēģiju, Centrs **izstrādā un apstiprina ikgadējo Centra darbības (aktivitāšu) plānu**, ietverot konkrētus pasākumus darbības stratēģijas īstenošanai. Ja Centrs ir pašvaldības iestāde, tās darbības stratēģiju apstiprina dome (padome). Ja Centrs ir pašvaldības iestādes struktūrvienība, tās darbības stratēģiju apstiprina pašvaldības iestādes vadītājs un ja nepieciešams saskaņo ar pašvaldību tās noteiktajā kārtībā.

² Atbilstoši Jaunatnes likumā ietvertajai definīcijai, 6.pants.

- 7.3. Pašvaldība izstrādā un atbilstoši normatīvajiem aktiem apstiprina Centra darbību reglamentējošos dokumentus. Ja Centrs ir pašvaldības iestāde, tās **nolikumu** apstiprina Pašvaldības dome (padome). Ja Centrs ir pašvaldības iestādes struktūrvienība, tad, pamatojoties uz pašvaldības iestādes nolikumu, Centra **reglamentu** apstiprina pašvaldības iestādes vadītājs un ja nepieciešams saskaņo ar pašvaldību tās noteiktajā kārtībā.
- 7.4. Centra vadītājs izstrādā Centra **iekšējas kārtības noteikumus**.
- 7.5. Pēc pieprasījuma Centrs sniedz ministrijai nepieciešamo informāciju par Centra darbību.

M.Galilejeva
67047952